

Domača naloga – zakaj, koliko, kako jo pregledati, kaj narediti s »pozabljenimi nalogami«?

Domača naloga je pisna, ustna in praktična oblika učenčevega dela, ki jo posreduje učencem učitelj in je neposredno povezana s poukom ter jo učenec opravlja praviloma samostojno po rednem šolskem delu.

(Čagran, 2007, 11)

Da bi lahko odgovorili na vprašanje o domačih nalogah, je treba najprej opredeliti njen namen, ki je v najširšem smislu utrjevanje usvojenega znanja, ponovitev težjih delov v vsebinah, in sicer tako, da učenec dela v svojem tempu in na svoj način. Namen naloge je tudi poglobljanje znanja izven učilnice, kar pripomore k razvoju samostojnosti in odgovornosti učenca (tudi kot priprava na nov učni sklop).

Koncept podaljšanega bivanja (2009, 9) opredeli, da učenci z domačo nalogo povezujejo, utrjujejo in poglobljajo učne vsebine, se učijo samostojno pripravljati na pouk; uporabljati pridobljena vedenja in spoznanja, se skozi izkušnjo učiti razumevati, kakšen učni tipični so, oblikovati lastno učno metodo, načrtovati svoje delo, upoštevati navodila; uporabljati različne vire.

Dobro načrtovana domača naloga upošteva, da so učenci različni po učnem stilu, po zmožnostih in interesih. Namen domačega dela mora biti jasen tudi učencem (Učni načrt matematika, 2011, 74). Količino

domačega dela je težko opredeliti. Treba je pomisliti na obremenjenost otroka skozi ves dan (čas v šoli in domače šolsko delo naj ne bo daljši od delovnika odraslih). Učencem, ki so v šoli na nekem področju izkazali znanje (npr. izračunali pravilno), ni učinkovito za domače delo dajati dodatnih enako zahtevnih nalog. Rezultati raziskave TIMSS (2007, 136) kažejo, da količina domače naloge in čas, ki ga učenec zanjo porabi, ne vodi k boljšemu uspehu.

Učni načrt za matematiko (2011, 76) opredeljuje namen domačih nalog kot integralni del šolskega dela, ki bi naj učence usposobile za samoizobraževanje, razvile delovne navade, vztrajnost, natančnost in kritičnost. Domače naloge so osnova samoregulacijskega učenja.

Domačo nalogo učitelj lahko poda na začetku, v sredini ali na koncu učne ure ter v dogovoru z učencem (različni učenci imajo lahko različne domače naloge pri istem predmetu v istem obdobju). Dajanje navodil za domačo nalogo na koncu ure ni učinkovito, saj učencem že upadeta pozornost in motivacija. Z navodili za nalogo v »zadnjem hipu« učenec posredno sporočamo, kolikšno pomembnost ji dajemo. Nabor domačih nalog lahko predstavimo učencem na začetku tedna, v dogovoru z učenci določimo roke in nato si učenci sami načrtujejo čas, ko jih bodo opravili. Nekatere domače naloge so lahko tako kratkoročne (sprotne), druga pa dolgoročne. Učenci naj pridobivajo izkušnje ob opravljanju obeh vrst nalog.

Če so učenci vključeni v načrtovanje šolskega dela, si lahko postavijo osebne cilje in so zato lahko tudi

Iz škotskega šolskega okolja (šola Mount Vernon Primary) navajamo primer predstavitve namena in pravil domače naloge za starše (izsek iz zloženke PRAVILA DOMAČE NALOGE za starše):

ALI NAJ OTROKU POMAGAM PRI DOMAČI NALOGI?

- Predvsem spodbujajte, podpirajte in opogumljajte otroka pri domačem delu, nikar pa domače naloge ne delajte namesto otroka.

KAKŠEN JE PRIPOROČEN ČAS ZA OPRAVLJANJE DOMAČE NALOGE?

- **6 let**
največ 20 minut na dan
- **9 let**
največ 30 minut na dan
- **10 let**
največ 40 minut na dan

KAJ NAJ NAREDIM, DA DOMAČA NALOGA DOMA NE BO POVZROČALA PREPIROV?

- Ne pripravljajte se zaradi domače naloge. Spodbujajte otroka, da dokonča nalogo, če se upira, ne pritiskajte nanj. V šolo lahko otroci prinesejo nedokončano domačo nalogo – gre za otrokovo domačo nalogo, ne vašo.

njihove domače naloge zelo raznolike. Tako naj učitelj učencu omogoči razmislek ob koncu ure: *Kaj ti je danes šlo dobro? Kaj ti ni šlo dobro? Katere vaje lahko narediš za izboljšanje tega?* Domača naloga je lahko samostojna priprava na obravnavo novega sklopa, raziskovalna dejavnost (npr. zbiranje podatkov). Pri učencih, ki ne opravljajo oz. »pozabljajo« domače naloge, je treba ugotoviti vzrok tega in k vsakemu učencu pristopiti individualno, največkrat je treba premisliti o tem, ali otrok vidi smisel in lasten cilj v nalogi.

Vsako domačo nalogo je treba preveriti (če se ne preveri, se ne prispeva k motivaciji za njeno izvedbo) (Čagran, 1993). Pri pregledu domače naloge se ne pogovarjamo samo o rezultatih, ampak tudi o strategijah reševanja (Učni načrt za matematiko, 2011, 76). Tehnike popravljanja nalog so številne: popravljanje vseh napak, navedba mesta napake ob robu strani, zapis povratne informacije na koncu, glasno branje in komentiranje, kljukanje. Domače naloge lahko popravljajo učenci v paru, tako da ugotavljajo pravilne rešitve in popravljajo nepravilne, dvojice se lahko potem združijo v skupine.

Vrednost in namen domače naloge morajo videti predvsem učenci, učitelj s svojim ravnanjem vpliva na ravnanje učencev. Sledi nekaj praktičnih nasvetov o tem, kako se v razredu sistematično lotiti navajanja učencev na opravljanje domačih nalog in jim to delo osmišljati:

- učenci naj imajo poseben zvezek ali beležko za domače naloge, kjer vodijo dnevnik domačih nalog, učitelj pa na vsaki strani tega dnevnika pripiše/doda opombe in povrtane informacije;
- izvedba ankete med učenci o domačih nalogah (kako, kje, s kom delam domačo nalogo; naloge, ki bi jih rad opravljal večkrat; seznam nalog, ki so se ti zdele koristne in si jih naredil ...) in uporaba ugotovitev pri načrtovanju diferenciranih domačih nalog;
- navajanje učencev na učenje iz lastnih napak (učenci naj tudi pri domači nalogi uporabljajo kriterije uspešnosti dogovorjene pri pouku (npr. *stvari, na katere moram biti pozoren pri domači nalogi*) in le-te uporabijo pri pregledovanju ter domačem delu);

- zbirka »dobrih primerov« iz domačih nalog na novem delovnem listu, ki ga učitelj ponudi drugim učencem;
- domače naloge naj bodo povezane s šolskim delom;
- zagotavljanje podpore učencem, ki jo potrebujejo (npr. proti koncu učne ure se z učenci pogovorite o zapisu zgodbe: *»Bil je ...«*; z možgansko nevihto pridobite nekaj zamisli, ki bi jih lahko učenci uporabili pri tej domači nalogi);
- izboljševanje že narejene domače naloge na osnovi povratnih informacij sošolca ali učitelja;
- podajanje domače naloge na začetku ure, s čimer opredelimo tudi namen učenja (prirejeno po Clandfield in Prodromou, 2009).

Domačih nalog ne ocenjujemo, saj težko zagotovimo objektivnost, zanesljivost in veljavnost ocenjevanja.

Viri in literatura:

Clandfield, L., Prodromou, L. (2009). Premagovanje težav v razredu. Ljubljana: Rokus Klett.

Čagran, B. (1993). Učinkovitost nekonvencionalne prakse domačih nalog. *Sodobna pedagogika*, 44 (5/6), 246–257.

Čagran, B. (2007). Proces spremljanja prakse domačih nalog v smeri njihove višje učinkovitosti. *Domača naloga – izziv ali obveza*, 13–15. Ljubljana: Supra.

Koncept Podaljšano bivanje in različne oblike varstva učencev v devetletni osnovni šoli. (2005). *Strokovni svet RS za splošno izobraževanje*.

Nedeljko, N. (2008). Svež pristop k domačim nalogam. V: *Fleksibilni predmetnik – pot do večje avtonomije, strokovne odgovornosti in kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela: zbornik prispevkov*. Ljubljana: ZRSŠ.

Svetlik, K. idr. (2007). *Naravoslovni dosežki Slovenije v raziskavi Timss 2007*. Ljubljana: Pedagoški inštitut. Dostopno na: http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/raziskovalna_dejavnost/TIMSS/TIMSS2007/NAR_Predgovor_in_izvedba.pdf (pridobljeno 1. 9. 2017).

Učni načrt (2011): *Program osnovnošolskega izobraževanja – matematika*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.